

iNFO

is een uitgave van de Milieuvereniging Land van Cuijk

In deze **iNFO** o.a.:

Overloon gaat voor groen

Vivara

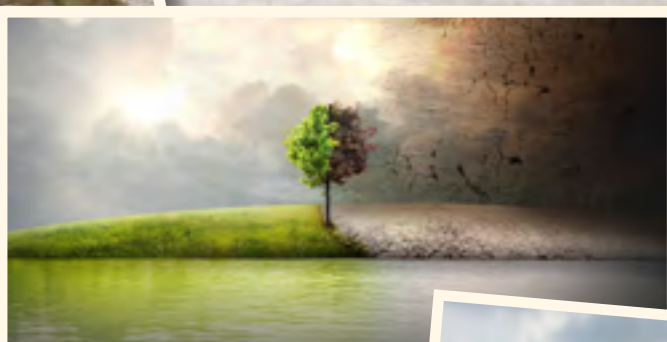
Trekpontje d'n Hôpsen Diek

Klimaatopwarming

Before the Flood

Provinciaal debat

De staat gedaagd

2017 **Najaar**

*Milieuvereniging Land van Cuijk ...
bezigt voor een beter milieu*

COLOFON

INFO is het verenigingsblad van de Milieuvereniging Land van Cuijk. Het informeert leden en anderen over natuur en milieu in de ruimste zin. Het verschijnt in een oplage van circa 350 stuks.

Coördinatie INFO en Redactie:

Sylvia van Duijnhoven
tel. (0485) 530890
sylvia@mlvc.nl - www.mlvc.nl

Verspreiding INFO:

Sylvia van Duijnhoven en Henk Rutten

INFO verschijnt in principe drie maal per jaar. Copy dient verband te houden met 'natuur en milieu in de ruimste zin des woords' in het Land van Cuijk. Iedereen kan artikelen schrijven, de redactie bepaalt of deze in overeenstemming zijn met het huishoudelijk reglement van de INFO. Overname van tekst met bronvermelding is toegestaan.

Opmaak en druk : dot-Kom Design

Dagelijks bestuur:

Theo Wijnhoven, voorzitter
Jan Reijnen, secretaris
Harrie van de Wetering,
penningmeester ledenadministratie

Secretariaat MLvC:

Beerseweg 10, 5451 NS Mill.
Tel. (0485) 45 10 71.

Banknr: NL92 TRIO 0212186949

Lidmaatschap:

Het lidmaatschap bedraagt minimaal € 17,50 per jaar voor leden-abonnees. Voor elk volgend lid uit het gezin of andere levensvorm geldt een bedrag van € 2,50 per jaar. Het lidmaatschap kan ieder moment ingaan. De contributie wordt geheven vanaf de maand waarin men lid is geworden en is evenredig aan het aantal maanden van het jaar waarin men lid is geworden. Het lidmaatschap wordt automatisch voor een jaar verlengd, tenzij uiterlijk 30 november van het lopende jaar bericht van opzegging is ontvangen. Donateurs m/v, die minimaal € 15,- betalen ontvangen ook de INFO. Aanmelden kan met de bon in dit blad of bij het secretariaat. De MLvC is aangesloten bij de Brabantse Milieu-Federatie (BMF) te Tilburg.

Voorwoord

INFO september 2017

Op 7 juli van dit jaar namen de Provinciale Staten een historisch besluit met betrekking tot de versnelling van de transitie van de veehouderij. In deze INFO gaan we kort in op dit besluit. Verder gaan we in een tweetal artikelen in op de (gevolgen van) klimaatverandering, en besteden we aandacht aan de realisatie van een trekpuntje, waaraan we hebben bijgedragen. Mensen die vogelvoer voor tuinvogels kopen of bloemenzaden, kennen ongetwijfeld Vivara in Vierlingsbeek. Met twee medewerkers hebben we een interview gehouden, en er zit ook nog een kortingsactie voor onze lezers aan vast... Er staat een kort verslag over een hoogzit vlak bij een dassenburcht in dit blad, een artikel over het aanklagen van de Nederlandse Staat vanwege stankoverlast, een artikel over de energiecoöperatie duurzaam Overloon, en een column van onze voorzitter. Veel leesplezier

Veel kijk- en leesplezier!
Jan Reijnen

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Klimaatopwarming	3
Overloon gaat voor groen	6
Before the flood	7
Provinciaal debat	8
Spoor van de das	9
Vivara interview	10
De staat gedaagd	12
Colomn	13
Trekpuntje d'n Hôpsen Diek	14

Klimaatopwarming

Kunnen we de overgang naar duurzame energie maar beter aan de markt overlaten ?

En weer presenteerde de regering (Henk Kamp) in december 2016 een energienota boordevol goede voornemens en mantra's, maar zonder harde besluiten en maatregelen. Nederland blijft op dat gebied in de achterhoede hangen.

Er wordt steeds vaker gedacht dat de overgang naar duurzame energie van het bedrijfsleven zal moeten komen, en niet van de overheid. En ja, het wemelt, ook in ons land, van de mooie initiatieven, vindingrijke oplossingen, enz., enz. Vaak uit de hoek van kleine of middelgrote ondernemers, soms van grote ondernemingen, vooral uit de ict sector en vanuit burgercomités die het wachten op de overheid moe zijn en zelf de handen uit de mouwen steken. Prachtig allemaal en iets om blij en optimistisch van te worden. Maar om de transitie te doen slagen zullen ook de grote spelers in de markt van de energie uit hun schulp moeten komen. De olie- en gasmultinationals eerst en vooral. Laten we eens een van hen onder de loep nemen: onze 'eigen'

Royal Dutch Shell. Jelmer Mommers, correspondent Klimaat en Energie bij De Correspondent¹ deed ruim een jaar onderzoek naar de opstelling van Shell ten opzichte van de klimaatopwarming. Hij sprak met 30 (oud-)werknemers van Shell, wist de hand te leggen op een aantal interne notities en rapporten en maakte een studie van wat er aan onderzoeksrapporten gepubliceerd is sinds begin tachtiger jaren. Een indrukwekkend staaltje onderzoeksjournalistiek².

Shell profileert zich naar buiten al jaren als voorstander van groene energie. Op dit moment geeft het bedrijf minder dan 1% van het investeringsbudget uit aan (onderzoek naar) duurzame energiewinning. Tegelijkertijd investeerde Shell nog niet zo lang geleden in één klap 7 miljard in de winning van

teerzandolie, met afstand de meest vervuilende vorm van fossiele energiewinning. En half juli maakte het bedrijf bekend toch weer naar gas en olie te gaan boren in het Noordpoolgebied. Enkele jaren eerder zei het bedrijf dat ze dat NIET zouden gaan doen. Maar nu Trump aan de macht is, zien ze hun kans weer 'schoon'.

Al in 1979 maakte een interne beleidsnotitie melding van de gevolgen voor het klimaat van de winning van fossiele brandstoffen. In het midden van de jaren tachtig deed de Universiteit van East Anglia (Verenigd Koninkrijk) in opdracht van Shell een uitgebreide studie naar de gevolgen van fossiele brandstoffen voor de klimaatopwarming. De conclusies: als we het tij nog willen keren en de opwarming van de aarde een halt willen toeroepen, dan

Wereldwijde gemiddelde temperatuurafwijkingen

Gebaseerd op trend- en anomalieën. Afwijkingen ten opzichte van 1951-1980

Lijststoot CO₂ per huishouden in Nederland

per jaar in tonnen

zullen we heel snel in actie moeten komen met vergaande maatregelen. Anders zijn we te laat, en in elk geval gaat uitstel heel veel meer geld kosten dan wanneer we nu (1985, tien jaar voordat Al Gore's 'An Inconvenient Truth' verscheen !) ingrijpen. De studie wordt nog steeds beschouwd als een van de betrouwbaarste en meest volledige op dit gebied. Shell ging met de video die bij het onderzoek hoorde, de boer op: met name naar het onderwijs. En zette zichzelf zo in de markt als voorvechter van duurzame energie. Maar in de Verenigde Staten sloot het concern zich aan bij een petrochemische lobbygroep die twijfel zaaide over de klimaatopwarming en die initiatieven om de transitie naar duurzame energie te bevorderen en te versnellen, dwarsboomde. Daarnaast wisten Shell-lobbyisten de Europese Commissie er in 2014 van te weerhouden om per land bindende afspraken te maken om het gebruik van fossiele energie substantieel

terug te dringen. Nu ligt er een overeenkomst niet per land, maar voor de Europese Unie als geheel. En die is niet zo maar af te dwingen zonder de instemming van alle lidstaten. Goede bedoelingen, geen controleerbaar en dwingend beleid. Het is duidelijk: de praatjes van Shell zijn aanzienlijk groener dan de daden.

Betekent dit alles nu dat de toestand hopeloos is ? Zeker niet. Er is veel dat we zelf kunnen doen om het tij te keren. De Volkskrant publiceerde eind juli een lijst van Milieu Centraal. Nederland heeft afgesproken om in 2030 40% minder CO2 uit te stoten dan in 1992. Per inwoner komt dat neer op een vermindering van 4000 kg CO2

Wat ?	CO2 reductie per persoon in kg per jaar
Reizen: ultralange vliegtreizen (Australië, Indonesië, Chili, enz.)	4200
Lange, intercontinentale vliegtreizen	2350
Vliegtreizen binnen Europa	600
Hybride auto	318
Elektrische auto	772
Rijden op groen gas	1000
Voeding: 2 dagen / week geen vlees eten	160
Vegetarisch	500
Veganistisch	900
Geen kasproducten of ingevlogen producten	215
Energie: zonnepanelen (per 10 panelen)	625
Dakisolatie	800
HR++ glas	400
Hoog rendement cv ketel	150
Hybride waterpomp	350
Tochtstrips, tussendeuren sluiten, 's nachts thermostaat op 15 graden , enz.	195

▲ Shells klimaatbeleid

per jaar. Hiernaast de belangrijkste mogelijkheden om dat te bereiken. En verder (<100 kg reductie p.p. per jaar): geen wasdroger, zonneboiler, zuinige douchekop, max. 5 minuten douchen, apparaten niet in standby laten staan, zuinige koelkast, zuinige banden op je auto, < 10 km: pak de fiets, halveer je voedselverspilling. En, last but not least: maak het tegengaan van de klimaatopwarming tot een belangrijk punt van je stem, zowel bij de gemeenteraadsverkiezingen als bij de Tweede Kamer verkiezingen. Stel je op de hoogte. Niet alleen van wat partijen zeggen te zullen gaan doen, maar vooral wat ze de laatste jaren ook echt gedaan hebben. Want in één opzicht lijken politieke partijen op Shell: hun praatjes zijn vaak groener dan hun daden.

Citaat: 'Hoop verliezen is het ergste wat de mensen die zich zorgen maken over de reële dreiging van klimaatverandering kan gebeuren,' schreef de vermaarde klimaatwetenschapper Michael Mann.

Wygard Braspenning

¹ De Correspondent is een online journalistiek platform

²<https://decorrespondent.nl/6262/reconstructie-zo-kwam-shell-erachter-dat-klimaatverandering-levensgevaarlijk-is-en-ondermijnde-het-alle-serieuze-oplossingen/138635632828-658b821e>

<https://decorrespondent.nl/10169/klimaatverandering-onze-toekomst-op-een-planeet-die-steeds-warmer-wordt/225133463786-7cfef2d0>

<https://decorrespondent.nl/6082/de-pr-praatjes-van-shell-zijn-een-stuk-groener-dan-de-investeringen/134650577908-aca0429f>

<https://decorrespondent.nl/5553/deze-bioloog-legt-perfect-uit-waarom-we-ons-stabiele-leefklimaat-moeten-behouden/122938944282-f2775b60>

<https://decorrespondent.nl/5628/trump-is-een-ramp-voor-het-klimaat-maar-de-reis-naar-duurzaamheid-gaat-door/124599383832-1cb7aca1>

<https://decorrespondent.nl/5856/de-lange-arm-van-exxonmobil-in-het-klimaatdebat-en-binnenkort-in-het-kabinet-trump/129647120064-a791a5f7>

<https://decorrespondent.nl/5834/het-kabinet-bouwt-zijn-energieagenda-op-twee-zwakke-pilaren/129160057796-927>

<https://decorrespondent.nl/6046/2016-is-nu-officieel-het-warmste-jaar-ooit-en-de-hoeveelheid-ijs-op-de-polen-is-dus-op-een-historisch-dieptepunt/133853566924-c21ba310>

<https://decorrespondent.nl/6147/verschillende-kranten-melden-vandaag-dat-shell-het-roer-omgooit-dat-klopt-niet/136089625518-3cb55c17>

<https://decorrespondent.nl/6168/wat-waren-de-belangrijkste-politieke-besluiten-over-klimaat-en-energie-in-de-afgelopen-vier-jaar/136554548592-ad582f2b>

<https://decorrespondent.nl/6261/shell-erkent-al-dertig-jaar-het-gevaar-van-klimaatverandering-en-deze-film-bewijst-dat/138613493634-07fce37d>

Overloon gaat voor groen

De Pit

Sinds november 2013 heeft Overloon een nieuw gemeenschapshuis: De Pit. Een prachtig gebouw waar de Overloonse gemeenschap volop gebruik van maakt. Toch kampt De Pit met een exploitatietekort. Met name de energiekosten van het gebouw zijn hoger dan verwacht. Stijn Heijs, de directeur van Henra aanhangwagens, wilde graag een financiële bijdrage leveren. Het was de bedoeling dat met dat bedrag energiebesparende maatregelen gefinancierd zouden worden. De werkgroep "Duurzaam Overloon!"

Als het aan de "Energiecoöperatie Duurzaam Overloon!" ligt, worden er nog dit jaar 1200 zonnepanelen geplaatst op het dak van het Oorlogsmuseum. Daarvan zijn er 300 voor gemeenschapshuis De Pit. De belangstelling voor het zonnepanelenproject is veel groter dan verwacht. In korte tijd meldden zich ruim 70 mensen die interesse hebben in de aankoop van zonnepanelen. Een goed voorbeeld van een lokaal duurzaamheidsproject dat hopelijk doet volgen!

werd opgericht om de energiekosten van het gemeenschapshuis te reduceren. Na een energiescan van het gemeenschapshuis bleek echter dat er in het nieuwe gebouw weinig energie te besparen viel. Daarom besloot de werkgroep een zonnepanelenproject te starten. De doelstelling was het plaatsen van 600 zonnepanelen, waarvan 300 voor De Pit, op het dak van het Oorlogsmuseum. Daarmee zou het gemeenschapshuis jaarlijks 10.000 euro kunnen besparen op het energieverbruik.

Energiecoöperatie

Op 12 april 2017 organiseerde de werkgroep een eerste voorlichtingsavond

om te inventariseren of er in Overloon en omgeving interesse was voor het oprichten van een energiecoöperatie. Alle leden van zo'n coöperatie investeren in een aantal zonnepanelen, zodat de coöperatie één groot zonnedak kan realiseren. Door de gezamenlijke investering kunnen de zonnepanelen tegen een lagere prijs worden ingekocht. Bovendien stimuleert de overheid deze coöperatievorm door middel van een korting op de energiebelasting van ongeveer 12 cent per kWh opgewekte elektriciteit voor in ieder geval 15 jaar. De coöperatie verkoopt de opgewekte energie en betaalt de leden een financieel rendement van 4 tot 6 % per jaar. De

coöperatie zorgt ook voor de aanleg, het onderhoud en de verzekering van de zonnepanelen. De belangstelling voor het zonnepanelenproject bleek heel groot te zijn. Na de voorlichtingsavond meldden zich ruim 70 geïnteresseerden die zich voorlopig inschreven voor meer dan 900 zonnepanelen. Op 5 juli 2017 werd de "Energiecoöperatie Duurzaam Overloon!" opgericht.

Aan de slag!

Als alle belangstellenden ook daadwerkelijk gaan deelnemen, wordt er een zonnedak van 1200 panelen gerealiseerd: 300 voor De Pit en 900 voor de leden van de energiecoöperatie. Dat is ook het maximale aantal panelen dat op het dak van het Oorlogsmuseum past. De 300 zonnepanelen voor De Pit worden bekostigd door de leden van de energiecoöperatie. Door de grote belangstelling komt de prijs van de zonnepanelen naar verwachting tussen de 275 en 300 euro te liggen, terwijl de werkgroep eerder uitging van 350 euro per paneel. In de periode tussen 1 augustus en 15 september kunnen de belangstellenden zich definitief inschrijven als lid van de energiecoöperatie. Ondertussen worden er offertes opgevraagd en beoordeeld en wordt er een energieafnemer geselecteerd. Het is de bedoeling dat de installatie in oktober wordt geplaatst en in november in gebruik genomen wordt.

Meer informatie vindt u op:
www.duurzaamoverloon.nl.

Sylvia van Duijnhoven

Before the flood

Inmiddels zal de documentairefilm 'Before the flood' bij velen bekend zijn. Leonardo DiCaprio laat daarin een aantal ontwikkelingen in de wereld zien die het gevolg zijn van menselijk ingrijpen. Bijvoorbeeld de teerzand-vlaktes die in Noord-Amerika zijn ontstaan door het kappen van het oerbos en het winnen van olie uit het zand. Of de verstikkende rookwolken die ontstaan bij het platbranden van het oerwoud in Indonesië. Daarna worden daar palmolieplantages ingericht. De luchtvervuiling boven Beijing wordt wel vaker getoond. Hij stipt aan dat 3% van de wetenschappers beweert dat het menselijk handelen geen klimaatverandering veroorzaakt. Dus 97% is daar wel van overtuigd en DiCaprio laat diverse ontwikkelingen op aarde zien die daar aan gekoppeld worden.

Onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen en de broeikasgassen die het gevolg van het gebruik ervan zijn vormen een grote bedreiging voor het klimaat. Dat de oplossing daarvan complex is zal onderhand iedereen duidelijk zijn. Want behalve in ons eigen leven is het ook nog een probleem dat te maken heeft met de tegenstelling tussen arm en rijk in de wereld.

De tweede oorzaak van broeikasgassen die in de film aan de orde komt is de consumptie van vlees en wat de productie van dat vlees veroorzaakt. Methaan (met name runderen zijn berucht om de uitstoot ervan) is een

veel heftiger broeikasgas dan CO₂.

Om de discussie ook op gemeentelijk niveau te stimuleren hadden wij de gemeentelijke politieke partijen in het Land van Cuijk uitgenodigd voor een vertoning van de film op 28 juni. Velen lieten weten dat zij andere bezigheden hadden en enkelen dat ze de film al gezien hadden. Maar met het vertonen van de film wilden we ook van de partijen weten hoe ze denken om te gaan met de problematiek die in de film wordt geschetst. CDA Sint Anthonis, CDA Boxmeer, San uit Sint Anthonis, AB '90 uit Mill, en PK uit Boxmeer waren er met één of meerdere personen, naast enkele andere belangstellenden.

Aanvankelijk was het onze bedoeling om in deze INFO onze lezers op de hoogte te brengen van de ideeën en standpunten van de aanwezige partijen die meedoen aan de raadsverkiezingen van 2018 naar aanleiding van de film. Dat idee hebben we in zoverre laten varen dat we van plan zijn om dat onderwerp in een volgende INFO op een andere manier aan de orde te stellen. Duidelijk is dat de aanwezige partijen de problematiek tot zich genomen hebben en uit de reacties maken we op dat ze het onderwerp serieus nemen.

En hoewel we geen stemadvies willen geven, vragen we wel bij uw keuze straks in het stemhokje te overwegen op die kandidaat te stemmen die werkelijk bij wil dragen aan een beter milieu.

Provinciaal debat

Sinds er in Den Bosch een provinciebestuur zit van een andere signatuur, hangt er verandering in de lucht. Het CDA maakt geen onderdeel meer uit van het College van Gedeputeerde Staten. Alweer bijna twee jaar geleden ontvingen we de uitnodiging om deel uit te maken van de zogenaamde mestdialogen. Daar stonden we zeer sceptisch tegenover, want we hadden de afgelopen decennia aan zoveel gesprekken deelgenomen, maar de problemen voor bodem, water en lucht waren er niet minder op geworden. En de laatste tijd werd steeds duidelijker dat ook de gezondheid van de mensen in het geding komt. Reden om toch deel te nemen aan de gesprekken was de andere samenstelling van het College van GS.

De dialogen kwamen er. Met een viersmanschap togen we elke keer naar

Schajk om voor de regio Noord-Oost daar aan deel te nemen. Het ging er stevig aan toe en bij enkele gesprekken zat Gedeputeerde Anne-Marie Spierings zich op de bank de tong af te bijten, zoals ze het zelf formuleerde. Daarna kwamen er enkele bestuurlijke overleggen onder leiding van de gedeputeerden Anne-Marie Spierings (D66, gedeputeerde Agrarische ontwikkeling, Energie en Bestuur) en Johan van den Hout (SP, gedeputeerde Natuur, Water en Milieu).

Uiteindelijk kwamen er dan ook voorstellen van het provinciaal bestuur naar Provinciale Staten. Niet zomaar, zo is onze indruk, maar na heel veel politieke massage vooraf.

Het behelste in grote lijnen drie voorstellen:

1. Staldering. Voor uitbreiding van een varkens- of kippenstal moet in hetzelfde cluster van gemeenten 110% van die oppervlakte elders

▲ vlnr: Lambert Verheijen (dijkgraaf Waterschap Aa en Maas), Nol Verdaasdonk (toenmalig directeur BMF), Hans Huijbers (boerenvoorman), Anne-Marie Spierings (gedeputeerde), Jan Buys (ambtenaar)

verdwijnen. Anders gezegd: als er uitgebreid wordt met 1 m², moet er ergens anders 1,1 m² worden afgebroken.

2. De stikstof- (dus ammoniak-) maatregelen voor stallen, die voorzien waren in 2028 gaan eerder in (2020/2022).
3. Mestverwerking gaat vooral naar grote industrieterreinen.

Het debat, voorafgegaan door twee themabijeenkomsten, heeft 7 juli plaats gevonden. Diverse keren is er door ons, MLvC, in samenspraak met

Burgerplatform Minder Beesten, ingesproken; er is actie gevoerd en we zorgden er voor dat de pers bol stond van de artikelen.

Met succes, zo blijkt achteraf: het besluit bleef overeind. Hevig verzet was er van het CDA, daarin gesteund door de PVV en de ChristenUnie. Meteen aan het begin van het debat vroeg het CDA om een ordevoorstel met hoofdelijke stemming, namelijk het afvoeren van de heikele agenda-punten. Dat mislukte, en toen was de pap eigenlijk gestort. Immers, het uitstel (met als doel afstel?) ging niet

door. De VVD, ook coalitiepartner, bleef - ondanks intern verzet van de afdelingen - het voorstel steunen. In de vroege ochtend van 8 februari werden de voorstellen aangenomen.

Historisch in politiek opzicht. Wat het uiteindelijk betekent voor de slachtoffers van het beleid van de afgelopen jaren moet nog blijken. Boerenorganisaties gaan het juridische gevecht aan. Misschien moeten wij dat ook wel doen. Want de werkelijke sanering van onze leefomgeving is nog ver weg.

Spoor van de das

Wandelen in het buitengebied, heb je zo je plekjes, die af en toe een controle behoeven. Zo ook een niet nader te noemen dassenburcht; dit i.v.m. de veiligheid van die burcht. Vorig jaar kroop ik wat door het kreupelhout naar die dassenburcht. Tot mijn verbazing zag ik daar een hoogzit tegen een boom staan. Een stoeltje op een meter of drie bedoeld voor jagers om gemakkelijk wild te kunnen schieten. Het was een mobiele – dus inklapbare – hoogzit. Dus – hoewel op de fiets – gewoon meegenomen. Na wat bellen bleek het eigendom van één van de lokale jagers. En dan raak je in gesprek; ook ter plekke op de burcht. En die bleek ook bewoond door een vossenfamilie; dat is een soort die behoort tot schadelijk wild en mag afgeschoten worden. Natuurlijk de discussie, wat dan die schade zou zijn; een hobbyist die zijn kippen 's nachts niet opsluit? Maar dat terzijde.

Op een bewoonde burcht mag zo iets niet. We zagen overal sporen van de das, maar of de burcht bewoond is, is moeilijk vast te stellen. Je kunt niet even aanbellen en vragen of hij thuis is. Men had er gepost en niets gezien. Tja. Maar "afwezigheid van bewijs, is geen bewijs van afwezigheid" aldus de Dassenwerkgroep Brabant.

Uiteindelijk koos de jager eieren voor zijn geld, of eigenlijk voor zijn hoogzit, want die lag nog bij mij achter het huis. De vossen zouden uiteindelijk in het veld afgeschoten moeten worden. Toch sluit ik 's nachts mijn kippenhok gewoon af; Reintje blijft gewoon buiten.

Vivara Natuurbescherming

Duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen:
Vivara Natuurbeschermingsproducten in Vierlingsbeek

Enkele weken geleden had de redactie van INFO een interview met Miranda Knoops en Stepheny van den Boomen van de marketingafdeling van Vivara Natuurbeschermingsproducten in Vierlingsbeek. Wij wilden wat meer te weten komen over Vivara zelf, en over hun beleid met betrekking tot duurzaam en sociaal verantwoord ondernemen.

Directeur Jan Thomassen is vanuit zijn passie voor vogels 25 jaar geleden in Venray begonnen met het verkopen van nestkasten. Dit was de start van Vivara natuurbeschermingsproducten. In 2002 zijn de activiteiten samengevoegd met het Engelse bedrijf CJ Wildbird Foods Ltd. De krachten werden gebundeld en het assortiment fors uitgebreid met vogelvoer en voederhuis-

jes. Inmiddels zijn er ruim 200 mensen werkzaam binnen de organisatie.

De huidige hoofdvestiging ligt aan de Overloonseweg 11c in Vierlingsbeek. Hier kun je met gemak een paar uur plezierig doorbrengen: er is een bezoekerscentrum (open op donderdag en vrijdag van 9 -17 uur) en een natuurtuin van ongeveer 2,5 hectare met o.a. een vlindervallei, vleermuizen-grot en een dassenburcht, maar ook nesten voor grotere vogels zoals uilen, eenden en ooievaars. Je kunt er ook volop inspiratie opdoen op het gebied van wilde planten en bloemen, die stuk voor stuk goed zijn voor bijen, vlinders en andere nuttige insecten. Het bevordert de biodiversiteit, die flink onder druk staat in ons land en wereldwijd.

Inmiddels is Vivara/CJ Wildbird Foods uitgegroeid tot een internationaal opererend bedrijf dat producten verkoopt in tien Europese landen. Vivara beheert verschillende webshops, verkoopt haar producten business-to-business via diverse winkelketens en heeft een business unit, Vivara Pro, die specialistische natuurbeschermingsproducten voor de professionele markt ontwikkelt.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen is een belangrijke pijler binnen Vivara. Uniek is dat het bedrijf in alle landen intensief samenwerkt met grote natuurbeschermingsorganisaties, zoals in Nederland Vogelbescherming Nederland, de Vlinderstichting en Natuurmonumenten. Producten worden in samenwerking

gsproducten

Vivara.nl
Natuurbeschermingsproducten

met deze groene partners ontwikkeld en een deel van de opbrengst komt via deze organisaties weer ten goede aan natuurbehoud.

Naast producten als nestkasten, vogelvoer, voedersystemen en insectenhôtels kun je via de webshop ook diervriendelijke planten, bloemenmengsels en bloemzaden bestellen (verzendkosten € 4,99, vanaf € 25,- gratis). Vivara betreft haar planten uitsluitend van gecertificeerde kwekers en geeft standaard 2 maanden groei-garantie.

Ook besteedt Vivara aandacht aan de ecologische kwaliteit van materialen (milieuvriendelijke verf en beits) en verpakkingen en wordt voornamelijk FSCgoedgekeurd hout gebruikt. De productie van enkele voederhuisjes en het onderhoud van de natuurtuin is uitbesteed aan sociale werkvoorzieningen.

Verder worden geen producten ingekocht uit landen waarvan de verdenking bestaat dat er sprake is van

onaanvaardbare arbeidssituaties, zoals kinderarbeid.

Een bezoek aan Vierlingsbeek EN aan de website (www.vivara.nl) wordt door ons zeer aanbevolen.

Lezers van INFO ontvangen t/m 31 oktober 2017 een kennismakingskorting van 15% op hun eerste online bestelling. Voeg hiervoor de code MLVC17 toe aan het winkelmandje en de korting wordt automatisch berekend.

Wilt u GRATIS op de hoogte gehouden worden van de laatste regionale natuur- en milieu nieuwtjes?

Bezoek onze website

**WWW.
mlvc.nl**

en abonneer u op de digitale nieuwsbrief!

De Staat gedaagd

Sinds jaar en dag vechten mensen tegen de stank uit de veehouderij. Tot op heden vruchteloos. Toch gingen burgers niet zomaar in verweer. Men had echt last van de stank. Keer op keer werd het weggewuifd; "het was maar een beleving, het waren alleen maar emoties". Daarbij kwam nog dat de burgers die in beroep gingen bij de Raad van State telkens bot vingen, tenzij er een grove fout was gemaakt. De eerste onderbouwde signalen, dat er echt iets goed fout zat, was het onderzoek van Loes Geelen, onder de vlag van de GGD e.a., dat aantoonde dat de normen niet klopten. De normen uit de Wet Geurhinder Veehouderij (WGV) waren de resultaten van een telefonisch onderzoek onder slechts 700 mensen nabij varkenshouderijen. De rest was geëxtrapoleerd. Zeg maar doorberekend.

Het onderzoek van Geelen liep daar-entegen via internet en kende 13000 geënquêteerden. De conclusie was dat het 2 keer tot 6 keer erger was dan de normen uit de WGV vertelden.

Bij de Raad van State kregen klagende burgers eigenlijk te horen: het kan wel stinken, maar volgens de wet mag dat. Conclusie is dan ook: de wet stinkt.

In de WGV worden normen gesteld, waar door de gemeenten via een geurverordening binnen een bepaalde bandbreedte nog wat aan gemorrelt mag worden. Dus zowel het Rijk als een aantal gemeenten rijden hier in moreel opzicht een scheve schaats. Via het bestuursrecht (Raad van State) kun je hier niets aan doen.

Maar misschien wel via het civielrecht, de burgerrechter. Dat zal niet gemak-

kelijk zijn, het wordt een lang traject en de uitkomst is ongewis. We zullen de Staat voor de rechter moeten dagen met een aantal gemeenten.

Een enigszins vergelijkbare zaak is de Urgendazaak¹. De Nederlandse regering heeft in allerlei verdragen beloofd iets aan de klimaatproblematiek te doen, maar sluit daar met de wetgeving niet op aan. De civiele zaak werd door het Rijk verloren!!!

Mocht het zo zijn dat de normen in de WGV bij de burgerrechter onderuit gaan, dan is de weg open voor schadeclaims van burgers tegen de beide overheden. Immers hun woning is onverkoopbaar geworden of veel minder waard. Het gaat in dezen om pure burgerwoningen, die later in de stank zijn komen staan.

Tot op heden hebben zich 17 burgers aangemeld om partij te zijn in deze principiële zaak: de staat gedaagd.

Burgers kunnen zich nog steeds melden.

Secretariaat MLvC

¹ Stichting Urgenda is een Nederlandse organisatie voor duurzaamheid en innovatie die zich ten doel stelt om Nederland sneller duurzaam te maken, samen met bedrijven, overheden, maatschappelijke organisaties en particulieren. De stichting is een initiatief van Marjan Minnesma en hoogleraar Jan Rotmans.

Op 24 juni 2015 won de stichting met 900 andere eisers een rechtszaak tegen de Nederlandse Staat over het landelijke klimaatbeleid. Via de rechtbank werd afgedwongen dat de Nederlandse Staat de uitstoot van broeikasgassen eind 2020 met minimaal 25% moet hebben teruggedrongen, in vergelijking met die in 1990. Volgens de rechtbank zal Nederland bij ongewijzigd beleid niet verder komen dan een beperking van 17%.

COLUMN

Stikstof

Tot onlangs had ik niet het idee dat het element Stikstof voor ons allen letterlijk iets te maken had met stikken. Behalve natuurlijk als je in een ruimte gevuld met alleen stikstof zou gaan zitten. Dat doet vast niemand, toch?

Natuuronderzoekers laten onderzoeksresultaten zien over de invloed van te veel stikstof op de natuur. Die invloed blijkt nogal heftig. Door te veel stikstof groeien planten te hard en bevatten ze te weinig voedingsstoffen voor insecten. Gevolg dat bijvoorbeeld rupsen onvoldoende voedingsstoffen leveren aan de vogeltjes die die rupsen verorberen. De vogels raken daardoor feitelijk ondervoed. Dat heeft gevolgen voor de vogelstand. Lees de berichten over kalkgebrek en slechte eieren die niet uitkomen. Sommige vogels die wel geboren worden hebben door het kalkgebrek een bottenstelsel dat ernstige gebreken vertoont tot aan het door de pootjes zakken aan toe.

De laatste maanden ging de discussie in de provincie uitgebreid over stikstof. Nederland moet voldoen aan emissienormen waar we duidelijk boven zitten. Dat maakt op bestuurders meer indruk dan de toestand van het milieu. Dan gaat het knellen in de regelgeving. Want wie moet nu inleveren? Het verkeer is een grote leverancier van overtollig stikstof. De industrie vervuult uiteraard ook flink. De discussie gaat nu vooral over de veel te hoge emissie in de omgeving van de Natura 2000 gebieden. D e wordt voornamelijk door de landbouw veroorzaakt. Daarmee blokkeert de landbouw (2 tot 3% van onze economie) de ontwikkeling van de rest. Het verwijt van de agrarische sector is dat zij moeten inleveren om andere sectoren ruimte te geven. Volgens mij is het heel duidelijk dat met name de landbouw in verhouding veel te veel stikstof uitstoot. Het is dus logisch om die sector op het probleem aan te spreken.

Zeker in Brabant is de 'stikstofdruk' door de landbouw groot. Wij zien daarnaast nog wel wat meer problemen die door de landbouw worden veroorzaakt en zeker in

onze regio, het stikt er van. Voor ons is de problematiek rond stikstof  e n van de verschijnselen van de milieuproblemen die door de landbouw worden veroorzaakt. Het aanpakken van stikstofemissie is daarmee een onderdeel van een grotere aanpak. Het naar voren halen van regels zoals voor stikstof nu is besloten wordt door ZLTO bestreden met het argument dat de provincie zich onbetrouwbaar toont. Dat krijg je als je de discussie voert op een deelgebied. Reden genoeg om niet naar deelproblemen te kijken. Met name is de uitstoot van fijnstof een steeds beter in beeld gebracht probleem. Fijnstof dat ook een stikstof is als je het binnenkrijgt. Fijnstof kan ook een drager zijn van zoönosen waardoor ziekten van dier op mens kunnen overgaan. Maar misschien is fijnstof ook wel fijn stof want het blijkt dat ook de Randstad er mee te maken heeft. Het fijnstof van de veehouderij in het zuiden draagt daar flink aan bij. Nu gaat de zeven-provinci enpolitiek van Den Haag zich achter de oren krabben. Tot nu waren de landbouwproblemen in de voormalige winge-westen in het zuiden voor hen een ver-van-mijn-bed-show. Met de bijbehorende afschuifpolitiek van 'dat laten we aan de provincie over'. Nu de problemen ook voelbaar worden in 'Holland' zou het roer wel eens om kunnen gaan. Ons streven naar Minder Beesten dat de enige oplossing kan zijn van de problemen krijgt wellicht de wind in de rug. Want stikken wil niemand.

Theo Wijnhoven

Trekpontje 'd'n Hôpsen Di

Het heeft enkele jaren geduurd, maar het resultaat mag er zijn. De doorsnijding van d'n Hôpsen Diek door een grote waterloop als gevolg van de Ruilverkaveling Wanroij, is opgeheven. Op 31 mei van dit jaar is daar een Trekpontje te water gelaten; een gezamenlijke inspanning van de Heemkundestichting Sint Huybert en de ZLTO Mill/Grave (met hulp van de Milieuvereniging Land van Cuijk). Het idee ontstond uit noodzaak en een portie toeval. Vanuit de heemkundestichting en ZLTO was er al langer de wens om het buitengebied meer toegankelijk te maken voor de wandelaar. Tegelijkertijd zagen we op sommige plekken wandelpaden verdwijnen; zeg maar door toenemend agrarisch gebruik. Het Trekpontje bood de mogelijkheid om het zuidelijk deel

van Sint Hubert, tegen Wanroij aan, weer aantrekkelijk te maken voor de wandelaar. Inwoners van het Sint Huberts Broek met een technische achtergrond werden gevraagd, en hun inzet was niet te missen. Vergunningen werden aangevraagd en financiering werd gezocht. Dat viel niet tegen, mede omdat het onderdeel uit mocht maken van de Verborgten Raamvallei¹⁾. De Rabobank zorgt voor wat borden, de gemeente Mill en Sint Hubert betaalde het pontje, dat dankzij een tweetal bedrijven uit Mill²⁾ goedkoop gemaakt kon worden, en Waterschap Aa en Maas betaalde de steiger. Dan duurt het nog even voordat het ook allemaal gemaakt is, maar dan heb je ook wat. Het toeval wilde dat het pontje net klaar was, toen de Verborgten Raam-

vallei een vergadering plande. Die is gehouden in een bedrijfshal vlak bij het pontje en een feestelijke opening met tal van bestuurders, betrokkenen en inwoners was het resultaat. Door weer andere vrijwilligers werd een zogenaamde "geocache" (schat die via gps-ontvanger of telefoon gezocht moet worden) geplaatst. Via internet weten "cachers" het pontje nu ook te vinden. Kinderen spelen er en wandelaars en mountainbikers maken er gebruik van. En..... d'n Hôpsen Diek blijft behouden als doorgaande route. Dit is ook de naam van het pontje geworden.

▼ *Initiatiefnemers Hans Vermeulen (ZLTO), Geert Verstegen (MLvC), Martien Strijbosch (Heemkundestichting Sint Huybert)*

ek'

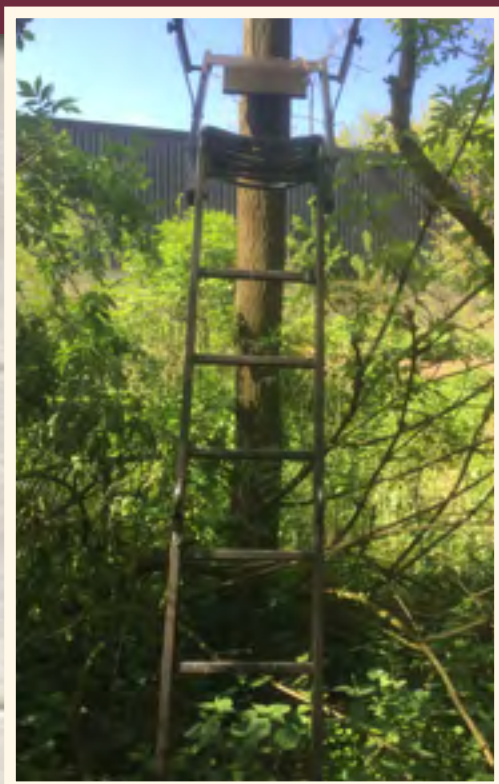
D'n Hopsen Diek

¹⁾ <https://www.inmill.nl/nieuws/algemeen/2845-de-verborgen-raamvallei-een-schat-aan-perspectief.html>

²⁾ <http://www.metaalbouw-vloet.nl/>
<http://www.straalbedrijfvandijk.nl/>

Geert Verstegen

JAARGANG 38 - 3

Ontwerp en druk: dotkom design, Sint Anthonis